

UNIVERSITY
COLLEGE OF BUSINESS

INSTITUTI PËR
STUDIME & APLIKIME
NË BIZNES

XIIth INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

05 JUNE 2026

“DIGITAL TRANSFORMATION AND ARTIFICIAL
INTELLIGENCE: ECONOMIC, LEGAL
AND SOCIAL PERSPECTIVES”

University of Zagreb
Faculty of
Economics & Business

LJUBLJANA
SCHOOL OF BUSINESS

UCZELNIA
TECHNICZNO-HANDLOWA
im. H. Chodkowskiej
w Warszawie

POSLOVNO
VELEUČILIŠTE
ZAGREB SCHOOL
OF BUSINESS

Higher Education Professional
Institution for Business Studies
Euro College

INTRODUCTION

University College of Business (UCB) in Albania is organizing XIIth International Scientific Conference entitled:

“Digital Transformation and Artificial Intelligence: Economic, Legal and Social Perspectives”

through the contribution of its three main units:

- Faculty of Economics, Law and Social Sciences;
- Faculty of Engineering and Computer Science
- College of Higher Professional Studies.

This event comes as one of the forms of expression of cooperation between the parties through the development of Scientific Research in multidisciplinary fields such as: economics, justice, education, social-political sciences and professional studies.

An important contribution to the organization and development of this conference is made by the collaborating partners, Higher Education Institutions in the country, the region and Europe:

1. University of Skopje – North Macedonia
2. B2 Ljubljana School of Business – Slovenia
3. Jan Dlugosz University in Czestochowa – Poland
4. Baltic International Academy - Latvia
5. Institute for Applied Business Studies - Albania
6. Euro College – North Macedonia
7. Helena Chodkowska University of Technology and Economics - Poland
8. Zagreb School of Business – Croatia
9. Daran Center - Albania

The theme represents one of the most important developments of our time. The advancement of digital technologies and the widespread integration of artificial intelligence is transforming the way economies, institutions, and modern societies operate. The digitization of processes, automation, and the large-scale use of data are creating new models of economic development and institutional organization. However, these developments also bring significant challenges, which require in-depth scientific analysis, such as the legal regulation of new technologies, data protection, cybersecurity, and the impact of artificial intelligence on the labor market and social relationships. For this reason, addressing digital transformation requires a multidisciplinary approach that would link the economic, legal, and social perspectives. The conference aims to serve as an academic platform for researchers, academics, and professionals from various fields to discuss the developments, challenges, and opportunities related to digital transformation and artificial intelligence, contributing to the advancement of scientific research and academic debate on this current and far-reaching topic.

SCIENTIFIC BOARD:

- Prof.Dr. Ylber Bezo, **Rector, University College of Business, Tirana, Albania**
- Prof.Dr. Leandro Haxhi, Lecturer, University College of Business, Tirana, Albania
- Assoc. Prof. Dr. Ardi Bezo, Vice-Rector, University College of Business, Tirana, Albania
- Prof. Dr. Ace Milenkovski, Rector, University of Skopje, North Macedonia
- Prof. Dr. Marcin Sosnowski, Vice Rector, Jan Dlugosz University, Czestochowa, Poland
- Prof. Dr. Vladislav Volkov, Vice Rector, Baltic International Academy, Riga, Latvia
- Prof.Dr. Shpetim Cami, Secretary General, University College of Business, Tirana, Albania
- PhD Justyna Żylińska, Rector of the Helena Chodkowska University of Technology and Economics, Warsaw, Poland
- PhD Ireneusz Fura, Dean, Helena Chodkowska University of Technology and Economics, Warsaw, Poland
- Prof. PhD Krzysztof Półtorak, Dean of the University of Technology and Economics, Warsaw, Poland
- Prof. Dr. Remzi Keco, Dean of FEA, Agricultural University of Tirana, Tirana, Albania
- Prof. Assoc.Dr. Lidija Weis, Dean, B2 Ljubljana School of Business, Ljubljana, Slovenia
- Prof. Assoc.Dr. Enis Fita, Dean FEDSHS, University College of Business, Tirana, Albania
- Prof. Dr. Vjollca Bakiu, Dean of FISHK, University College of Business, Tirana, Albania
- Prof. Assoc.Dr. Miranda Kullolli, KSLP, University College of Business, Tirana, Albania
- Prof. Assoc.Dr. Katarina Aškerc Zadavec, Deputy Dean, B2 Ljubljana School of Business, Ljubljana, Slovenia
- Dr. Ing. Karolina Grabowska, Vice-Dean, FST, Jan Dlugosz University, Czestochowa, Poland
- Prof. Assoc.Dr. Drakuli Lumi, KSLP, University College of Business, Tirana, Albania
- Prof. As. Dr. Ina Pagria, Lecturer, FEA, Agricultural University of Tirana, Tirana, Albania
- Assoc. Prof. Dr. Lorena Bezo, Lecturer, FE, University of Tirana, Tirana, Albania
- Assoc. Prof. Dr. Serdan Kervan Vice-Rector, 'Uksin Hoti' University, Prizren, Kosovo
- Prof. Dr. Flutura Kalemi, Lecturer, FEA, Agricultural University of Tirana, Tirana, Albania
- Assoc. Prof. Dr. Jona Mulliri, FEA, Agricultural University of Tirana, Tirana, Albania
- Dr. Irsida Dinoshi, FEDSHS, University College of Business, Tirana, Albania
- Dr.Matilda Meta, FEDSHS, University College of Business, Tirana, Albania
- Dr. Renato Preza, FISHK, FEDSHS, University College of Business, Tirana, Albania
- Dr. Blerta Moçka, FEA, Agricultural University of Tirana, Tirana, Albania
- Dr. Elva Leka, Lecturer, Polytechnic University of Tirana, Albania
- Mr. Savo Efremovski, Euro College, Kumanovo, North Macedonia
- Dr. Petrushevski Ljubisha, Euro College, Kumanovo, North Macedonia
- Goran Luburić, MA, Dean, Zagreb School of Business, Zagreb, Croatia
- Dr. Ismet Voka - Lecturer, FEDSHS, University College of Business
- Neven Šipić, MS, Vice Dean, Zagreb School of Business, Zagreb, Croatia
- Dr. Blerta Moçka, FEA, Agricultural University of Tirana, Tirana, Albania
- Dr. Marija Stojanova, Euro College, Kumanovo, North Macedonia
- Tanja Grmuša, PHD, Assistant professor, Zagreb School of Business, Zagreb, Croatia
- Dr. Ledia Sula - Lecturer, FEDSHS, University College of Business
- Dr.ing, professor Zhanna Tsaurkubule, Baltic International Academy, Riga, Latvia

ORGANIZING COMMITTEE

Dr. Irsida Dinoshi - **Chairperson**
Dr. Matilda Meta – Deputy Chairwoman
Dr. Renato Preza - Vice President
Dr. Andi Mehmeti - Member
Dr. Viliem Kurtulaj - Member
Dr. Marsela Musabelliu – Member
Dr.Cand.Endrit Elezi – Member
Dr.Cand. Enea Qose - Member
Dr.Cand. Erjola Shehu - Member
Dr.Cand.Eni Danaj – Member
Dr.Cand.Bledi Bezo – Member
Dr.Cand. Olta Lami - Member
Msc. Armand Tanasica - Member

**ISCUCB2026 – XII INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE OF THE
UNIVERSITY COLLEGE OF BUSINESS:
"DIGITAL TRANSFORMATION AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE:
ECONOMIC, LEGAL AND SOCIAL PERSPECTIVES"**

Venue: organized in a hybrid way
At the UCB premises and via zoom links

JUNE 5, 2026

From Mobility to Knowledge Transfer: Student Exchange and Joint Programmes across the EHEA and the United States

Edlira Adi Kahani Subashi^{1*}, Enis Fita²

¹ Candidate University of Salento, Lecce, Italy

² Dean of Faculty of Economy, Law and Social Sciences, University College of Business, Tirana, Albania.

<https://orcid.org/0000-0001-7366-333X>

*Corresponding email: edliraadi.kahanisubashi@unisalento.it

Abstract

Student mobility, joint programmes, and transnational education are usually assessed through quantitative indicators such as participation rates, mobility flows, and economic contribution. However, these measures do not fully capture how internationalisation supports the circulation of academic and professional know-how across higher education systems. This study asks how mobility, joint degrees, and transnational education function as mechanisms of knowledge transfer between the European Higher Education Area (EHEA) and the United States, and how different institutional logics shape this process. Methodologically, the article adopts a conceptual comparative approach based on policy documents and scholarly literature on internationalisation, tacit knowledge, and cross-border higher education. The analysis shows that the EHEA tends to organise know-how circulation through portability, recognition, and interoperability, while the United States more often supports it through longer-term degree mobility, institutional immersion, and partnership-based internationalisation. The study finds that mobility generates not only the transfer of explicit knowledge, but also the circulation of tacit, pedagogical, professional, and institutional know-how. Joint programmes and transnational education further intensify these processes by enabling co-production, hybridisation, and redistribution of knowledge beyond physical mobility alone. The article concludes that internationalisation should be understood as knowledge infrastructure rather than only movement across borders. It recommends that higher education policies move beyond numerical mobility targets and strengthen recognition systems, institutional learning, and diversified channels of know-how circulation.

Keywords: *student mobility; knowledge transfer; joint programmes; transnational education; tacit knowledge.*

JEL Code: *I23*

Integrating Digital Transformation and Industry Collaboration in Architectural Education: Advancing Green Innovation and Sustainable Learning

Ardit Lila, Ph.D.

University of New York Tirana, Albania

arditlila@unyf.edu.al

ORCID: 0009-0002-9111-8890

Abstract

This study examined the role of academia - industry partnerships in architectural education within the context of digital transformation and the transition toward a green economy. The research addressed the question of how the integration of industry collaboration, innovative materials, and digitally informed design approaches can bridge the gap between theoretical learning and professional practice. A qualitative methodology was adopted, based on a case study of a workshop developed in collaboration with the wood-processing industry, where students engaged in the reuse of surplus and discarded materials through design experimentation.

The findings indicated that experiential learning, combined with site visits and exposure to real production processes, significantly improved students' understanding of sustainable construction techniques, material innovation, and technological advancement. The application of digital tools in the design process further supported critical thinking related to resource efficiency and environmental impact. Results also highlighted the importance of the lecturer's dual role as educator and mediator between academia and industry in enhancing student engagement and knowledge transfer.

The study concluded that structured collaboration with industry, supported by digital transformation and innovation-driven pedagogies, is essential for advancing green education in architecture. It is recommended that such approaches be systematically integrated into curricula through workshops, internships, and applied learning models.

Keywords: *green education; digital transformation; academia–industry collaboration; sustainable architecture; circular economy*

JEL Classification: I23, O33, Q01, L74

Strategic Human Resource Management as a Dynamic Capability: Enhancing SME Competitiveness in Small Transition Economies

Assoc. Prof. Enis Fita^{1*}, Dr. Irsida Dinoshi²

¹ Management Department, University College of Business, Tirana, Albania.

<https://orcid.org/0000-0001-7366-333X>

² Account and Finance Department, University College of Business, Tirana, Albania.

<https://orcid.org/0009-0007-9199-2672>

*Corresponding author: efita@kub.edu.al

Abstract

Small and medium-sized enterprises (SMEs) in small transition economies operate under conditions of institutional volatility, labor market rigidities, and constrained access to strategic resources. Within such structurally fragile environments, sustainable competitiveness increasingly depends on intangible assets—particularly strategic human resource management (SHRM) practices capable of generating adaptive capacity. Building on the resource-based view (Barney, 1991) and dynamic capabilities theory (Teece, 2007), contemporary research argues that human capital configurations and HR systems function as higher-order capabilities that enable firms to sense environmental shifts, seize emerging opportunities, and reconfigure internal resources under uncertainty (Jiang & Messersmith, 2018; Teece, 2018; Farndale et al., 2022). This paper conceptualizes SHRM as a dynamic capability that enhances SME competitiveness in small transition economies, with empirical focus on Western Balkan markets. Integrating insights from strategic HRM scholarship (Delery & Roumpi, 2017; Kaufman, 2020) and recent studies on SMEs in emerging contexts (Brix, 2021; OECD, 2023), the analysis examines how structured HR practices—training intensity, performance-based compensation, talent retention mechanisms, and participatory leadership—translate into measurable firm-level outcomes. The findings indicate that SMEs implementing coherent SHRM systems exhibit significantly higher productivity growth, stronger employee retention, and improved market responsiveness compared to firms relying on informal or ad hoc HR practices. Evidence further suggests that strategic flexibility mediates the link between HR practices and competitive performance, confirming that SHRM operates not merely as an administrative function but as an adaptive capability embedded in managerial decision-making processes. By empirically linking SHRM to dynamic capabilities within structurally constrained markets, this study advances the literature on SME competitiveness beyond capital- and technology-centered explanations. The results provide policy-relevant implications for strengthening managerial competencies, reducing skill mismatches, and enhancing institutional support mechanisms to foster sustainable competitive upgrading in Western Balkan transition economies.

Key words: *Strategic Human Resource Management; Dynamic Capabilities; SMEs; Competitiveness; Small Transition Economies; Western Balkans.*

JEL: M12; M10; J24; L25; P27.

Transformimi Digjital dhe Inteligjenca Artificiale në Arsim: Perspektiva Teorike dhe Zbatimi në Kontekstin Shqiptar!

Vilson Shehu

Abstrakt

Ky studim në nivel doktorature analizon në mënyrë të thelluar procesin e transformimit digjital dhe rolin e inteligjencës artificiale (IA) në sistemin arsimor shqiptar, duke kombinuar qasje teorike bashkëkohore me analiza praktike dhe empirike. Transformimi digjital konceptohet si reformë strukturore që prek organizimin institucional, kurrikulën, praktikat pedagogjike dhe marrëdhëniet midis aktorëve arsimorë. Studimi mbështetet në literaturë ndërkombëtare, raporte institucionale evropiane dhe globale, si dhe në analiza të të dhënave kombëtare dhe burime empirike nga komunitetet profesionale të mësuesve dhe organizatat rinore. Gjetjet tregojnë se, ndonëse Shqipëria ka bërë progres të konsiderueshëm në infrastrukturë dhe aftësi digjitale, integrimi sistematik dhe etik i IA në arsim mbetet sfidë e hapur.

Fjalet Kyçe: Inteligjenca Artificiale, sistem arsimor, integrim, progres, transformim dixhital

AI-driven Cyber Threat Analysis using Real-Time Threat Intelligence Maps

Msc. Anisa Melishte^{1*}, Dr(c) Endrit Elezi², Prof.Dr. Ylber Bezo³

¹Department of Computer Engineering and Information Technology, Faculty of Engineering and Computer Science, University College of Business, Albania

²Department of Computer Engineering and Information Technology, Faculty of Engineering and Computer Science, University College of Business, Albania

³Department of Finance and Accounting, Faculty of Economy, Law and Social Sciences, UCB, Albania

*Corresponding Author: e-mail: amelishte@kub.edu.al

Abstract

Artificial Intelligence (AI) combined with real-time threat intelligence has emerged as a powerful approach for improving cybersecurity analysis and proactive defense. This research investigates the use of machine learning and predictive analytics to identify, classify, and forecast cyber threats using benchmark intrusion-detection datasets and live cyber threat intelligence sources. The proposed framework links public situational awareness platforms such as Radware Live Threat Map, Kaspersky Cyberthreat Real-Time Map, and Check Point ThreatMap with supervised classification, unsupervised anomaly detection, reconstruction-based deep learning, and time-series forecasting. Experiments were conducted on CICIDS2017 and UNSW-NB15 records using Random Forest, Support Vector Machine, K-Means, Autoencoder, and Long Short-Term Memory (LSTM) models. Random Forest achieved the strongest binary classification accuracy, while Autoencoders provided better anomaly detection balance than clustering. LSTM forecasting captured short-term changes in attack volume when chronological traffic windows were smoothed for operational trend analysis. The findings show that AI-assisted threat intelligence can improve detection accuracy, situational awareness, alert prioritization, and forward-looking security planning for modern organizations.

Keywords: artificial intelligence; cybersecurity; threat intelligence; intrusion detection; anomaly detection; predictive analytics

Bilateral Cybersecurity Agreements as Instruments of International Law: The Case of Albania and Israel

Klajd Heta¹, Av. Gea Alibeaj², Kevin Heta³

1Embassy of Israel in Albania

2Kalo & Associates

3Academy of Armed Forces of Albania

Abstract

In the framework of the accelerated technological developments and the increasing prevalence of cyber threats in the international arena, international cooperation in cybersecurity has turned into a relatively important component of international law. This paper aims to analyze the role and significance of bilateral agreements in this framework, by taking as an example the cooperation agreement between the National Authority for E-Certification and Cyber Security of Albania and the Israel National Cyber Directorate. From a legal and formal perspective, the study examines the nature, structure, and function of such an agreement, as an instrument of international law, including their impact on strengthening national capacities to effectively respond to cyber threats. Through an empirical approach, the paper explores the practical implementation of the cybersecurity bilateral agreement between the Albanian and Israeli respective authorities, including other institutional and technical cooperation in response to cyber incidents that have recently occurred in Albania. The paper also addresses the broader implications of such cooperation for enhancing the economic and trade relationship between both states, through official information retrieved by official statistics and secondary sources. This aims to depict that cybersecurity is also important for sustainable economic development and international trust. All in all, the study contributes to the existing literature by offering an integrated legal and practical analysis of international cooperation in the digital age, through a specific example as it is the bilateral agreement between Israeli and Albanian cyber authorities.

Keywords: *bilateral agreements, cybersecurity, international law, trade*

JEL CODE: *K33*

Alternativat e denimit me burgim, drejtesia restauruese, kushtet e aplikimit dhe rendesia e tyre ne te drejten penale

Renata Halimi

renatahalimi65@gmail.com

Msc.Av.Endri Fejzullah

endrifejzullahu@hotmail.com

Abstrakti

Procesi penal eshte shpesh i larmishem ne interpretim dhe kompleks per sa i perket veprave penale, anes se tyre subjektive dhe objektive, rendesise se faktit, proporcionalitetit dhe interpretimit procedural e material te tij. Pavaresisht veprave penale, ligjvenesi ka parashikuar edhe kushtet kur ndeshkueshmeria duhet ti sherbeje qellimit ne teresi, ajo qe nepermjet doktrines juridike quhet drejtesia restauruese, pavaresisht se denimet alternative ne praktike mund t'i adresohen faktit te mbipopullimit te burgjeve i cili eshte nje tjetër problem i zbatimit te masave te sigurise ku kryefjale e tyre ne pjesen dermuese te rasteve eshte "Arresti me burg".

Ne kushtet kur teorikisht drejtesia restauruese sherben qe fokusi te mos jete izolimi nga shoqeria, por nepermjet denimeve alternative te arrihet qellimi ndeshkimor, edukues dhe riintegrues i individit. Interpretimi harmonik nuk mund te jete alternativ e as kumulativ per aplikimin e neneve 58 -65 te Kodit Penal te Republikes se Shqiperise, por specifik ,i posacem e shpesh i determinuar nga rrethanat e ceshtjes.

Denimi me burgim (heqja e lirise) ka qene nder mjetet kryesore ndeshkimore penale ne luften ndaj kriminaliteti dhe hapja e burgjeve te reja ne shume vende te botes si dhe mbipopullimi i tyre ka treguar se jo ne te gjitha rastet ndeshkueshmeria me burgime qofte dhe afatgjate kane qene efektive ne qellimin integrues dhe risocializues te kryeresit te vepres penale. Ne kushtet kur qellimi i denimit eshte ndeshkimi, edukimi dhe risocializimin e subjektit ne shoqeri, shkenca e se drejtes penale e ka pare alternativën e denimit me burgim, vecanerisht ne 30 vitet e fundit pas ndryshimeve te medha politike ne Evrope, si nje mjet i cili i sherben humanizmit, ul kostot ekonomike e financiare shteterore per te burgosurin si dhe nepermjet parimit te humanizmit eshte parapare qe alternativat e denimit me burgim t'i sherbejne qellimit te ndeshkimit dhe riintegrimit te subjektit me shpejt dhe me mire nga sa do te ishte ekzekutimi i vendimit me burgim qe ne shume raste e studime te ndryshme ka rezultuar me pasoja negative se sa pozitive , kur ne vend te tij ka qene plotesisht e mundur aplikimi i nje denimi alternativ.

Fjale kyçe: *Alternative, drejtesi restauruese, kriminalitet, humanizem*

Higher Education and the Green Labor Market: Addressing Skills Gaps in the Age of AI in the case of the Western Balkan Countries

Besime Ziberi¹ and Liza Alili – Sulejmani²

¹ Faculty of Economics, AAB College, Pristina, Kosovo

² Faculty of Economics and Administrative Sciences, International Balkan University, Skopje, North Macedonia

Corresponding author: liza.alili@ibu.edu.mk

The shift towards sustainability and an AI-driven economy is changing the context of the labor markets, raising the need for more environmentally sustainable jobs and digital skills in general and in the Western Balkan countries in particular. These developments impose significant demands on universities to adjust their academic programs and learning objectives to meet new labor market demands. The paper investigates how the educational system correlates with the growing requirements of the green labor market in regard to the shift towards sustainable economic development based on AI. The paper considers the growing labor market trends in regard to environmental sustainability and digital transformation and how they affect higher education institutions. The secondary data analysis is used to address the problem statement of the paper. Main sources of information include data gathered by the World Bank. Qualitative research is used to determine main issues related to skills shortages and structural mismatches in the labor market. It turns out that the current higher education systems do not correlate well with the requirements of the labor market in developing countries and transition economies. Main problems include poor relevance of curricula, absence of interdisciplinary studies, lack of cooperation between academia and industries. The main point of the paper is that orientation towards green economy and artificial intelligence in learning programs is crucially important in terms of its impact on the relevance of higher education in modern labor markets. Integrating elements of sustainability and developing skills related to AI will allow university students to be more flexible, creative, and ready for professional work. Moreover, by doing so, higher education institutions will be able to prepare employees who are environmentally friendly and tech-savvy. The study further recommends to pay special attention to the need for the revision of curriculums, integration of green and digital skills into educational programs, as well as the establishment of institutional link aimed at addressing skill gaps.

Key words: *Green economy, labour market, Artificial Intelligence, skills gaps. Study curricula*

Transformimi Digjital dhe Inteligjenca Artificiale: Perspektiva Ekonomike, Juridike dhe Shoqërore

Msc. Ornela Nikolli¹, Msc. Greta Mani², Erta Mani

¹Faculty of Law, University of Tirana, ornelnikolli11@gmail.com

²School Psychologist at a High School and a Lower Secondary School, manigreta@gmail.com

Abstrakt

Shoqëria njerëzore është në zhvillim të vazhdueshëm, e nxitur nga inovacionet që synojnë përmirësimin e jetës së përditshme. Ky studim analizon ndikimin e Inteligjencës Artificiale dhe transformimit digjital në dimensionet juridike dhe psikologjike, me fokus të veçantë në sfidat që lindin nga përdorimi i këtyre teknologjive. Pyetja kryesore kërkimore është: si mund të rregullohet përdorimi i Inteligjencës Artificiale për të garantuar mbrojtjen e të dhënave personale, përgjegjësinë ligjore dhe mirëqenien psikologjike të individëve? Studimi mbështetet në një qasje cilësore, duke përdorur analizë të literaturës dhe intervista me një grup të synuar për të identifikuar ndikimet dhe sfidat kryesore. Gjetjet tregojnë se, ndërsa këto teknologji rrisin efikasitetin dhe lehtësojnë proceset në sektorë të ndryshëm, ato ndikojnë gjithashtu në aspektin psikologjik, duke krijuar varësi nga teknologjia, stres digjital dhe ndryshime në mënyrën e ndërveprimit social. Nga perspektiva juridike, këto teknologji kërkojnë rregullim të qartë për të mbrojtur privatësinë dhe sigurinë e të dhënave personale. Në Shqipëri, progresi në digjitalizimin e shërbimeve publike ka rritur transparencën, por përdorimi i Inteligjencës Artificiale kërkon rregullim më të qartë dhe ndërgjegjësim mbi ndikimet psikologjike. Studimi rekomandon hartimin e kuadrove ligjore të përshtatshme, edukimin digjital dhe psikologjik të përdoruesve, si dhe zhvillimin e politikave që balancojnë përfitimet teknologjike me mirëqenien njerëzore.

Fjalë kyçe: Inteligjenca Artificiale, Transformimi Digjital, Siguria e të Dhënave, Rregullim Ligjor, Ndikimi Psikologjik

Measuring the Economic Impact of Rural Tourism in the Era of Digital Transformation: Evidence from Akhmeta Municipality, Georgia (Based on the RTEI Model)

Teona Taboridze

Georgian Technical University

Abstract

This study examines the economic impact of rural tourism on local economic development in the context of digital transformation, using the case of Akhmeta Municipality in Georgia. Rural tourism is conceptualized as a multidimensional economic system that contributes to income diversification, employment generation, the development of micro and small enterprises, and the strengthening of local value chains. The research is based on a mixed-method approach combining theoretical analysis and empirical data collected through a survey of local tourism stakeholders. Particular emphasis is placed on the development and application of the Rural Tourism Economic Impact Index (RTEI), an indicator-based model designed to measure the economic effectiveness of rural tourism through direct, indirect, and induced effects. The study also integrates selected indicators related to the use of digital tools and social media platforms in tourism promotion and service delivery, highlighting the growing importance of digital transformation in enhancing local tourism performance. The results indicate that rural tourism in the study area demonstrates a moderate but increasing level of economic impact, with the RTEI reaching approximately 0.68. At the same time, the development potential index (MDPI) ranges between 0.66 and 0.70, suggesting that the region possesses greater capacities than currently realized. The findings reveal that limited integration of digital marketing tools, including social media platforms, remains one of the key constraints in fully exploiting the economic potential of rural tourism. The study confirms that rural tourism represents an effective instrument for local economic development; however, its full potential depends on the strengthening of digital competencies, wider adoption of online marketing channels, and improved integration of local economic actors into digital value chains. The proposed RTEI model offers a practical analytical tool for policymakers and stakeholders to support evidence-based decision-making and sustainable rural tourism development in the digital era.

Keywords: *Rural Tourism, Economic Impact, Digital Transformation, RTEI Model, Local Economic Development*

JEL Codes: Z32, O18, R11, O33

Prerequisites for Digital Transformation of a Dental Clinic: The Case of Private Clinic

Jūratė Ignatavičiūtė¹, Giedrė Kosteckienė²

^{1,2}Utena Higher Education Institution

Abstract

Recently, more and more activities and areas in them are being transferred to the digital space. Companies that want to remain modern and competitive should also follow current trends and adapt to them as quickly as possible. One of the progressive directions of change is digital business transformation. On the one hand, this allows for fast and unified process management, timely availability, and sharing of necessary information; on the other hand, it allows for saving human and material resources and moving more steadily towards sustainability. Dental clinics are no exception.

The aim of the study - to analyze the progress of digitalization in the private dental clinic and provide recommendations for achieving digital maturity.

The article discusses the digital transformation process and its course, important prerequisites that need to be considered when digitally transforming a company, analyzes the digitalization progress of the private dental clinic and its possible strategic steps towards digital maturity.

Research methods used: in order to identify the directions of digital transformation, an analysis of scientific literature and resources was conducted; to assess the analysis of the digitalization situation of private dental clinic, an interview was conducted with company representatives; a structured assessment questionnaire was used to evaluate digital maturity; a case analysis method was used to identify digital transformation opportunities.

The research conclusions indicate that digital transformation is not only a technological upgrade, financial investments, but a complex process of strategic planning, leadership commitment, and organizational readiness.

Keywords: *Digital Transformation, Digital Maturity, Technological Change, Innovative Dentistry, Digital Dentistry,*

JEL code: O33

Implementation Barriers of Agile Methods in SMEs: A PRISMA-Documented Bibliometric Analysis of the Current State of Research (2020–2025)

Daniel Pfennig - 1

Bratislava University of Economics and Business, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovakia, contact:
daniel.pfennig@euba.sk, ORCID: 0009-0008-0284-2953

Zuzana Skorková - 2

Bratislava University of Economics and Business, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovakia, contact:
zuzana.skorkova@euba.sk, ORCID: 0000-0002-4828-2188

Abstract

Agile methods are considered a promising approach for enhancing the organizational agility and competitiveness of small and medium-sized enterprises (SMEs). However, their practical implementation frequently fails due to specific barriers that have not yet been sufficiently systematized in the scientific literature. The aim of this study is to map the current state of research on implementation barriers of agile methods in SMEs and to identify existing research gaps. The central research question is: Which implementation barriers of agile methods in SMEs are identified in the scientific literature (2020–2025), and how has research on this topic evolved? Methodologically, the study is based on a PRISMA-documented literature search in Web of Science (2020–2025), from which 144 peer-reviewed articles were included in the bibliometric analysis using Biblioshiny after systematic screening. The results reveal a significant increase in research activity from 2022 onwards, peaking in 2024/2025. The co-occurrence network identifies four thematic clusters, with implementation and organizational agility forming the core cluster. The thematic map classifies challenges as a central yet scientifically underdeveloped basic theme, while digital transformation and dynamic capabilities emerge as growing research priorities. The strong fragmentation of the field – both in terms of authors and publication sources – confirms the early stage of development of this research domain. The findings provide practice-relevant insights for SMEs and highlight concrete research gaps, particularly regarding the role of management in agile transformation processes and the scalability of agile methods in non-IT sectors.

Keywords: Agile Methods, SME, Implementation Barriers, Bibliometric Analysis, Organizational Agility

JEL classification: 033

Decentralization of Personnel Development in SMEs: Organizational Agility through Individualized Competence Development with Decentralized Multipliers - A Bibliometric Analysis

Herbert Christian Becker¹

¹*Department of Management, Faculty of Business Management at Bratislava University of Economics and Business, Slovakia*

**Corresponding Author: herbertchristian.becker@euba.sk, ORCID: 0009-0002-9461-1672*

Abstract

Small and medium-sized enterprises (SMEs) are under pressure to respond agilely to market changes whilst developing the skills of their employees and managers in an even more targeted and personalised manner. Traditional, centralised human resources development (HRD) structures are increasingly proving too inflexible to meet these requirements. This paper examines the extent to which the decentralisation of HRD responsibilities from central HR departments to decentralised multipliers such as line managers and team leaders offers SMEs advantages in terms of organisational agility and individual skills development. Based on a systematic literature review and bibliometric analysis, using the Bibliometrix R-package, of 628 documents from the Web of Science between 2016–2026, this study identifies the intellectual structure, thematic development and key research clusters in this field. The research is predominantly shaped by authors from China, the UK, Slovakia and other European countries. Despite the high relevance of agility and performance enhancement in SMEs, the explicit link between decentralised HRD, line manager empowerment and individualised competence development remains underrepresented. The analysis suggests that decentralised HRD approaches, when supported by capable multipliers and a conducive learning environment, can significantly improve the organisation's responsiveness and enables work-integrated competence development. The study also identifies research gaps, particularly regarding empirical impact analyses of decentralised HRD approaches on organisational agility and productivity in SMEs. The findings contribute to the theoretical understanding of agile human resource management in SMEs and provide practical implications for organisational structures seeking to replace standardised training formats with individualised development and career paths.

Keywords: *Decentralization, Human Resource Development, SME, Organizational Agility, Competence Development, Bibliometric Analysis*

JEL-classification: J24

The role of GovTech on Citizen Engagement: Case of Western Balkan Countries

PhD (c)Emanuela Zenelaj¹ Prof. Assoc. Dr. Lorena Bezo (Balili)²

^{1,2} Department of Finance, Faculty of Economy, University of Tirana

* Corresponding author: emanuelazenelaj1@gmail.com

Abstract

Governments worldwide embraced the digitalization revolution through GovTech implementation reforms to deliver public services faster and more transparently, responding to their citizens' needs and enhancing the citizen engagement in the decision-making. Modernization of public services requires full engagement of all stakeholders in an economy, where citizens and Civil Society Organizations play a key role. With the digitalization of governments conforming to global trends of digital economies and the demand of their citizens for digital public services, there is a need for research in this topic. This paper presents findings related to the impact of GovTech on citizen engagement. In the focus of this research are Western Balkan countries as candidate countries in the EU family. To come up with the main findings, a combination of descriptive and comparative analyses based on secondary data was used, extracted by the World Bank's GovTech Maturity Index (GTMI 2020, 2022 and 2025). This paper contributes to digital citizen engagement literature. It concluded a positive relationship between GovTech maturity and digital citizen engagement, and it demonstrated a positive correlation between the GovTech advancements and citizen engagement across the region. It is important that governments aim for the EU family to consider building strategies with a focus on citizens' digital literacy and engagement in decision-making.

Keywords: *GovTech, Citizen Engagement, Digital Transformation, government systems, digital platforms*

Jel Code: H10, H11, O33

Sfidat Etike të Përdorimit të Inteligjencës Artificiale në Turizëm: Privatësia e të Dhënave dhe Qëndrueshmëria

Dr. Pranvera MZIU^{1*}, MSc.Elida TOLI²

^{1,2*} Department of Advanced Administrative Studies; University College of Business, Albania;

*Corresponding Author: e-mail: pmziu@kub.edu.al

Abstract

Inteligjenca Artificiale (IA) po shndërrohet gjithnjë e më shumë në një forcë transformuese në industrinë e turizmit, duke përmirësuar ofrimin e shërbimeve, duke optimizuar proceset operationale dhe duke mundësuar përvoja të personalizuar për konsumatorët. Aplikacionet e bazuara në IA, si chatbot-et, sistemet e rekomandimit, analiza parashikuese dhe modelet dinamike të çmimeve, kontribuojnë në rritjen e efikasitetit dhe konkurrueshmërisë në tregun turistik. Megjithatë, integrimi i këtyre teknologjive shoqërohet me sfida të rëndësishme etike që kërkojnë vëmendje të veçantë.

Ky studim synon të analizojë sfidat etike që lidhen me përdorimin e IA në turizëm, me fokus të veçantë në privatësinë e të dhënave dhe pasojat për qëndrueshmërinë. Studimi bazohet në një qasje cilësore, përmes rishikimit sistematik të literaturës bashkëkohore shkencore dhe raporteve institucionale në fushën e etikës së IA.

Gjetjet tregojnë se, përkundër përfitimeve të shumta, përdorimi i IA sjell rreziqe të konsiderueshme, si mbledhja dhe përdorimi i paautorizuar i të dhënave, shkelja e privatësisë, njëanshmëria algoritmike dhe mungesa e transparencës në proceset e vendimmarrjes së automatizuar. Këto problematika mund të ndikojnë negativisht në besimin e konsumatorëve dhe të çojnë në rezultate diskriminuese. Gjithashtu, IA paraqet ndikime komplekse për qëndrueshmërinë, duke kontribuar njëkohësisht në optimizimin e burimeve dhe në rritjen e presioneve mjedisore.

Në përfundim, studimi thekson nevojën për hartimin e kornizave të forta etike dhe rregullatore për përdorimin e përgjegjshëm të IA në turizëm, nëpërmjet bashkëpunimit ndërmjet politikëbërësve, industrisë dhe institucioneve akademike.

Keywords: *Inteligjenca Artificiale, Turizëm, Etikë, Privatësia e të Dhënave, Paragjykimi Algoritmik, Qëndrueshmëri; Transformim Digjital.*

Shërbimet Turistike dhe Teknologjia e Informacionit në Kontekstin e Ndërkombëtarizimit

Prof. Dr.Vjollca BAKIU¹, Dr. Matilda GJONI META²

¹Fakultetit të Inxhinierisë dhe Shkencave Kompjuterike; email: vbakiu@kub.edu.al

²Fakultetit të Ekonomisë, Drejtësisë dhe Shkencave Sociale; email: mmeta@kub.edu.al

Abstrakt

Teknologjitë të informacionit janë bërë sot dhe gradualisht pjesë e rëndësishme e aktiviteteve njerëzore si gjatë studimeve, punës, ashtu edhe gjatë kohës së lirë të tyre. Ndërkohë që në sektorin e turizmit po shohim një rritje të shpejtë të përdorimit të kësaj teknologjie me inteligjencë artificiale si dhe me përdorimin e realitetit virtual dhe të aplikacioneve mobile.

Me përparimin e madh të shkencave dhe teknologjive, Inteligjenca Artificiale (AI) është krijuar dhe ka evoluar sipas kërkesave jo vetëm të individëve, por edhe të bizneseve. Qëllimi i AI në afate kohore të gjatë, është që të arrijë nivelin e inteligjencës njerëzore në mënyrë që të zvogëlojë sasinë e punës manuale dhe mendore për njerëzit (McCarthy 2005, 39).

Rëndësia e këtij punimi qëndron në faktin e të kuptuarit, se si risitë teknologjike po ndryshojnë mënyrat e funksionimit të industrisë së turizmit, e konkretisht atë të shërbimeve të udhëtimit, të mikpritjes si dhe të përvojës së vizitorit.

Kërkimi shkencor ka si qëllim, të identifikojë avantazhet dhe sfidat e përdorimit të kësaj teknologjie në shërbimet e turizmit, të lidhura këto me përdorimin e inteligjencës artificiale (AI), me realitetin virtual (VR), si dhe me aplikacionet mobile (MA) në këtë industri, për të mundësuar përmirësimin e cilësisë së tyre.

Avantazhet e punimit do të shihen në personalizimin e përvojës së udhëtarit, përmirësimin e efikasitetit operacional, reduktimin e kostove dhe në rritjen e transparencës në tregun e udhëtimeve.

Ndërsa, sfidat do të lidhen me sigurinë e të dhënave personale, barrierat kulturore dhe ligjore në përdorimin e teknologjive të informacionit si dhe në ndikimin e mundshëm të tyre në punësim dhe në ekonominë vendase të destinacioneve turistike. Ky studim gjithashtu thekson rëndësinë e adoptimit të teknologjive të informacionit në industrinë turistike në një kontekst global, duke u përshtatur me tendencat dhe standardet ndërkombëtare të shërbimeve turistike.

Fjalët kyçe: *Industri turistike, Inteligjencë Artificiale (AI), Realitet virtual (VR), Aplikacione Mobile (MA), shërbime visitor-turistë.*

Menaxhimi i rrezikut kibernetik në banka: Ndërthurja e teknologjisë së avancuar me qëndrueshmërinë financiare

Msc.Elida Toli^{1*}, Dr. Pranvera Mziu²

^{1,2}Departmenti Kolegji i Studimeve të Larta Profesionale, Kolegji Universitar I Biznesit

*Corresponding Author: e-mail: etoli@kub.edu.al

Abstrakt

Nga analiza e realizuar në ambientet e Union Bank, në zyrën qendrore në Tiranë, evidentohet se siguria e të dhënave bankare duhet të trajtohet përmes një qasjeje të integruar, diskrete dhe dinamike. Kjo qasje përbën bazën teorike dhe praktike të këtij punimi dhe synon të orientojë edhe zhvillimin profesional në sektorin financiar.

Thelbi i studimit lidhet me nevojën për implementimin e teknologjive të avancuara dhe standardeve të larta të sigurisë për mbrojtjen e rrjeteve dhe bazave të dhënave. Institucionet bankare janë struktura komplekse dhe të ndjeshme ndaj kërcënimeve kibernetike, për shkak të natyrës kritike të informacionit dhe volumit të lartë të transaksioneve në kohë reale.

Një sfidë e rëndësishme është shpërndarja gjeografike e filialeve në të gjithë vendin, e cila e bën të domosdoshëm komunikimin në distancë. Ky komunikim rrit rrezikun e aksesit të paautorizuar dhe ekspozimin ndaj sulmeve, duke kërkuar masa të forta për mbrojtjen e transmetimit dhe përdorimit të dhënave, në përputhje me parimet e konfidencialitetit, integritetit dhe disponueshmërisë.

Në aspektin teknik, studimi mbështetet në standarde si Cisco CCNA dhe CCNP, sistemet Windows Server, programimi në C++ dhe menaxhimi i databazave të dhënave bankare me Oracle. Metodologjia përfshin analizën e sistemeve ekzistuese, identifikimin e dobësive dhe përmirësimin e tyre përmes zgjidhjeve bashkëkohore.

Në përfundim, siguria e informacionit në banka është një element strategjik që ndikon drejtpërdrejt në besimin e klientëve dhe stabilitetin financiar, duke e bërë investimin në këtë fushë një domosdoshmëri afatgjatë.

Fjalet kyce: Siguria kibernetike; Siguria e të dhënave bankare; Rrjetet kompjuterike; Bazat e të dhënave; Komunikimi në distancë; Menaxhimi i rrezikut; Infrastrukturë bankare.

Digital Transformation and Artificial Intelligence: Economic, Legal, and Social Perspectives

Dhurata Saraçi

University College of Business

Abstract

The rapid digital transformation of economic and social structures, propelled by the integration of Artificial Intelligence (AI), has created a dual-reality where personal data serves as the primary engine for innovation while simultaneously becoming a critical vulnerability for legal certainty. This paper explores the "privacy expropriation" risks inherent in AI-driven systems, where advanced profiling and predictive analytics often bypass traditional consent mechanisms, leading to a loss of individual autonomy over digital identities.

The core legal problem analyzed is the opacity of algorithmic processing, the "black-box" effect, which complicates the oversight of data protection principles. Within the European legal landscape, these challenges directly collide with Article 8 of the European Convention on Human Rights (ECHR). By examining the landmark jurisprudence of the European Court of Human Rights, specifically the case of *Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom* (2021), this study highlights the Court's shift toward requiring stricter "end-to-end" safeguards and independent authorization for bulk data interception. The Court's ruling serves as a vital precedent, asserting that digital surveillance and automated data processing without robust, transparent oversight are incompatible with the standards of a democratic society.

To mitigate these risks, the paper proposes a multi-layered regulatory solution. First, it advocates for the mandatory implementation of "Privacy by Design" and "Privacy by Default" within AI architectures. Second, it emphasizes the need for Algorithmic Accountability, requiring entities to provide meaningful explanations of the logic behind automated decisions. Finally, the study argues that aligning national frameworks with the EU AI Act is essential to ensure that digital transformation fosters progress without compromising the fundamental right to privacy and human dignity.

Keywords: *Digital Transformation, Artificial Intelligence, Personal Data Protection, ECHR, Privacy by Design, Algorithmic Accountability.*

Regjimi Pasuror Martesor dhe dallimet midis pasurisë vetjake dhe bashkësisë ligjore në të drejtën shqiptare dhe kontrata e sipërmarrjes

Artan Manushaqe

Fakulteti i Ekonomise, Drejtësisë dhe Shkencave Sociale, Kolegji Universitar i Biznesit

Abstrakt

Ky punim analizon regjimin pasuror martesor në të drejtën shqiptare, duke u fokusuar në dallimin midis pasurisë vetjake dhe pasurisë në bashkësi ligjore. Studimi trajton situatat juridike kur pasuritë e fituara para martesës zhvillohen ekonomikisht gjatë martesës përmes veprimeve kontraktore dhe administrimit aktiv. Qëllimi është të identifikohen kriteret juridike që përcaktojnë nëse rritja e vlerës së pasurisë mbetet vetjake apo përfshihet në bashkësinë ligjore. Metodologjia e përdorur është normative dhe analitike, duke u bazuar në dispozitat e Kodit të Familjes dhe doktrinën bashkëkohore. Gjetjet tregojnë se e drejta shqiptare aplikon një qasje të përzier midis pronësisë formale dhe kontributit ekonomik real të bashkëshortëve.

Fjalë kyçe: Regjim pasuror martesor, pasuri vetjake, bashkësi ligjore, kontrata civile, administrim pasurie, e drejtë familjare.

Kalimi në informacionin numerik – një hap madhështor i njerëzimit në gjithë historinë e tij

Petrit Demiraj

Departamenti i Studimeve të Larta Teknike, KSLP, KUB, Shqipëri
E-mail: pdemiraj@kub.edu.al

Abstrakt

Kalimi nga informacioni analog në atë numerik shënon një hap madhështor që përcaktoi një progres të paimagjinueshëm në gjithë aktivitetin njerëzor. U shënuan rritje shumë përmasëshe jo vetëm në teknologjinë e komunikimit, por në gjithë jetën shoqërore, në ekonomi, industri, arsim, art, kulturë, në mënyrën e jetesës, në mënyrën e të menduarit dhe konceptet e avancuara në udhën e zhvillimit dhe gjithë perspektivës njerëzore.

Fjalë kyçe: Informacion numerik, Digital, Sistem binar, inteligjenca artificiale, softëare, informacion analog, rezolucion, microprocessor.

Possibilities for reducing the digital footprint of the most popular government institutions and media websites: a comparative analysis of the cases of Lithuania and Albania

Dr. Jūratė Ignatavičiūtė¹, Gerda Ivanickienė²

^{1,2}*Utena Higher Education Institution*

Abstract

The study examines the possibilities of reducing the digital footprint of a website, which are particularly relevant from the perspective of sustainable software engineering. The rapidly growing pace of digitalization and the development of Internet services force more and more users to use the services they need online, but those who implement the services usually do not devote too much time to assessing the energy efficiency of the website and its impact on the environment. The purpose of this study is to analyze the digital footprint of the most popular government and media Lithuanian and Albanian websites from an engineering point of view and to identify opportunities for reducing their digital footprint. The article discusses the main indicators of the digital footprint of a website and the means to measure them, presents the results of the measurements of the digital footprint indicators of the most popular Lithuanian and Albanian websites in different sectors, and formulates recommendations based on them, creating the prerequisites for reducing the digital footprint of a website and contributing to the development of a more sustainable digital society.

Research methods used: analysis of scientific literature and internet sources, evaluation of measurement indicators, comparative analysis, generalization.

The study found that digital footprint of a website is a complex indicator determined by the weight of the website, the volume of data transfer, the website architecture and the infrastructure. Therefore, only overall assessment of these individual indicators allows us to determine the environmental impact of a website and identify optimization priorities.

Keywords: *website digital footprint, digital footprint reduction, sustainable software, digital footprint assessment indicators*

JEL code: O33

Dhuna në marrëdhëniet familjare-Pse xhelozia e burrave vret?

Dr. Bajram Ibraj

Fakulteti i Ekonomise, Drejtesise dhe Shkencave Sociale, Kolegji Universitar i Biznesit, Tiranë, Shqiperi.

E-mail: bajram.ibraj@kub.edu.al: <https://orcid.org/0009-0006-1006-5379>

Abstrakt

Dhuna familjare përbën një problem të rëndësishëm ligjor, kriminal, social dhe psikologjik që prek jo vetëm viktimat, por edhe strukturën dhe funksionimin e familjes në tërësi. Prandaj, punimi me titull: “Dhuna në marrëdhëniet familjare-Pse xhelozia e burrave vret?”, trajton fenomenin e dhunës në marrëdhëniet familjare, me fokus të veçantë tek ndikimi i xhelozisë mashkullore në ushtrimin e dhunës ndaj partneres.

Ky punim trajton këto çështje; Çfarë është dhuna në marrëdhëniet familjare?, kuadri ligjor kombëtar për çështjet e dhunës në marrëdhëniet familjare, veprat penale për dhunën në marrëdhëniet familjare; komentari i ligjit për masat ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare, pse xhelozia e burrave vret? - “Xhelozia, e kombinuar me faktorë psikologjikë, socialë dhe kulturorë, është një nga motivet kryesore në vrasjet e partnerit intim”, disa statistika në lidhje me vrasjet e grave nga xhelozia e burrave; analizë e vendimeve gjyqësore - Vrasjet e grave nga partnerët - modeli juridik dhe motivi i xhelozisë- dhe përfundime dhe rekomandime.

Qëllimi i këtij punimi është të analizojë fenomenin e dhunës në marrëdhëniet familjare dhe faktorët që ndikojnë në shfaqjen e saj, me fokus të veçantë tek xhelozia mashkullore si një ndër shkaqet kryesore të konflikteve dhe dhunës ndaj partneres. Gjithashtu, studimi ka për qëllim të rrisë ndërgjegjësimin shoqëror mbi rëndësinë e parandalimit të dhunës familjare dhe nevojën për mbështetje institucionale, edukim dhe promovim të marrëdhënieve të shëndetshme në familje.

Objektivi i këtij punimi është të analizohet dhuna në marrëdhëniet familjare dhe ndikimi i xhelozisë mashkullore në ushtrimin e saj dhe pasojat që ajo sjell tek viktimat dhe familja.

Punimi synon të evidentojë lidhjen ndërmjet xhelozisë, kontrollit dhe agresivitetit në familje, si edhe pasojat psikologjike, emocionale dhe sociale që kjo dhunë sjell tek viktimat dhe familja në tërësi. Studimi synon të analizojë faktorët që ndikojnë në shfaqjen e dhunës, format kryesore të saj dhe lidhjen që ekziston ndërmjet xhelozisë, kontrollit dhe agresivitetit në marrëdhëniet në çift.

Fjalë kyçe: Dhuna, marrëdhëniet familjare, xhelozia, burrat, vrasja.

Artificial Intelligence (AI) in accounting in Albania

MSc. Gladiola Kuka¹, Prof. Dr. Ylber Bezo²

^{1,2}*Faculty of Economy, Law and Social Sciences, University College of Business*

Abstract

This study examines the use of Artificial Intelligence (AI) in accounting in Albania, focusing on its current level of adoption, influencing factors, and future potential. The rapid development of digital technologies has significantly transformed traditional accounting practices worldwide, shifting the profession from routine data processing toward analytical and strategic roles. However, in developing economies such as Albania, the integration of AI remains at an early stage.

The main research questions of this study are: To what extent is AI used in accounting in Albania? What factors influence its adoption? And how does AI impact the role of accounting professionals? The study employs a quantitative and qualitative research approach, based on data collected through a structured questionnaire distributed to accounting professionals. Descriptive and comparative analyses are used to interpret the findings.

The results indicate that while awareness of AI is increasing, its practical use is still limited and mainly focused on basic automation processes such as invoicing and reporting. Key barriers include lack of digital skills, high implementation costs, and resistance to change. Despite these challenges, respondents show a positive perception of AI and a willingness to adopt it in the future.

The study concludes that AI has strong potential to transform accounting in Albania by improving efficiency and supporting decision-making. It is recommended that greater investment in training, technology, and digital infrastructure be prioritized to accelerate adoption.

Keywords: *Artificial Intelligence, Accounting, Automation, Digitalization, Albania*

From Data to Intelligent Decision Making: The Power of Statistics in Artificial Intelligence

Msc. Albana Idershaj¹, Msc. Dafina Dodoveci²

¹Senior, Statistics Expert

²Training and Communication, ASPA

Abstract

In the context of digital transformation, Artificial Intelligence (AI) is being consolidated as an important tool in improving decision-making processes in various sectors. At the core of its functioning are data analysis and statistical methods, which enable the processing, interpretation and extraction of results from large and complex volumes of information.

This article analyzes the undisputed role of statistics in the development and operationalization of AI systems, emphasizing its contribution in the phases of building, validating and optimizing models. This study combines not only a descriptive analysis but also an analytical approach to.

The study examines the interaction between statistical methods and algorithms as well as their applications in key areas such as health, public administration and economics. The study also addresses not only the importance of using AI but also the main challenges that accompany this binomial such as the quality of statistical data, interpretation of results or data dynamics, etc.

The purpose of this article is to show the importance of using technological tools that today are not only developing at a rapid pace but also are being widely used in every socio-economic aspect of society.

Keywords: *Statistics, artificial intelligence, decision-making process, statistical models, public administration, data analysis.*

Adoptimi i Inteligjencës Artificiale në Arsimin Kontabël dhe Auditimit: Një Rishikim Kritik i Literaturës 2020–2026 dhe Implikime për Kontekstin e Ekonomive në Zhvillim

Dr. Andi Mehmeti¹, Dr (cand) Erjola Shehu²

1,2Kolegji Universitar i Biznesit, Tiranë, Shqipëri

Abstrakt

Integrimi i shpejtë i Inteligjencës Artificiale (IA) në praktikën e kontabilitetit dhe auditimit po transformon thellësisht kërkesat për kompetenca profesionale, ndërkohë që literatura empirike mbetet e fragmentuar gjeografikisht, me mungesë të qartë të evidencës nga rajoni i Europës Juglindore. Qëllimi i këtij studimi është të sintetizojë gjetjet kryesore nga literatura empirike 2020–2026 mbi adoptimin e IA-s nga studentët e kontabilitetit dhe auditimit, duke identifikuar modelet konsistente ndërkontekstualisht dhe duke propozuar një agjendë kërkimore prioritare për ekonomitë në zhvillim. Metodologjia bazohet në rishikim kritik narracional të 15 studimeve empirike të publikuara ndërmjet 2020 dhe 2026, duke zbatuar Technology Acceptance Model (TAM) si kornizë teorike sintetizuese. Studimi kreu kërkim sistematik në Scopus, Web of Science dhe Google Scholar, me kritere të qarta përfshirjeje. Tre modele konsistente identifikohen: (1) hendeku awareness–knowledge, ku studentët njohin konceptin e IA-s por kanë njohuri të kufizuara sektoriale mbi aplikimet profesionale; (2) dominimi i Perceived Usefulness mbi Perceived Ease of Use si drejtues primar i Behavioral Intention — model 'utility-driven' që dëshmon motivim profesional strategjik; dhe (3) hendeku institucional, ku gatishmëria e lartë individuale e studentëve tejkalon konsistentisht mbështetjen kurrikulare institucionale. Punimi rekomandon reformë urgjente kurrikulare me fokus sektorial, partneritete publike-private dhe strategji kombëtare AI-arsim të bazuara mbi evidencë empirike lokale, veçanërisht për rajonin e Ballkanit Perëndimor.

Keywords: *Inteligjenca Artificiale, Arsimi Kontabël, Technology Acceptance Model, Adoptimi Teknologjik, Ekonomitë në Zhvillim.*

JEL Codes: M41, O33, I23, J24

Scientific Communication in the Past, Present, and the Digital-AI Era: Influence, Structures, Language, Integrity, and the Emerging Albanian Context

Dr. Renato Preza

*Department of Applied Informatics in Economics,
Faculty of Informatics and Computer Sciences, Albania
E-mail: rpreza@kub.edu.al ; ORCID: 0000-0002-0613-7855*

Abstract

Scientific communication has moved far beyond the traditional idea of publishing results in journals after research is completed. It now includes the full system through which scientific knowledge is produced, reviewed, circulated, indexed, interpreted, retrieved, and protected across academic, institutional, public, and digital environments. This paper examines scientific communication in three connected moments: its earlier print-centered and institutionally controlled form, its present digital and open-access condition, and its emerging transformation in the Digital-AI era. The analysis focuses on the changing role of journals, peer review, open access, metadata, repositories, preprints, and digital discoverability, while also addressing the growing importance of language, editorial integrity, and infrastructural trust. Special attention is given to the dominant role of English in global scientific circulation and to the unequal burdens this creates for non-native English-speaking researchers. The paper also analyzes the contemporary entrance of artificial intelligence into scientific communication through drafting, translation, summarization, screening, and editorial workflows, while stressing that responsibility for accuracy, attribution, and scholarly integrity remains human. A dedicated section examines the Albanian context as an emerging but still uneven environment of scientific communication, shaped by research strategy, digital policy, European integration, weak funding depth, incomplete research-data governance, and cyber-vulnerability. The paper argues that scientific communication is no longer only the transmission of findings. It is the broader system through which knowledge becomes visible, credible, reusable, and institutionally durable. Its present and future strength depends on balancing openness with trust, speed with validation, international reach with respect for local scientific origin, AI assistance with human accountability, and digital expansion with resilient infrastructure.

Keywords: *Scientific communication; scholarly communication; open access; peer review; preprints; metadata; artificial intelligence; digital infrastructures; Albania.*

Ndikimi i kulturës lokale shqiptare në përvojën emocionale të turistëve ndërkombëtarë

Viliem Kurtulaj, PhD.¹, Enea Qose Dr (cand)²

^{1,2}University College of Business, Albania

*Corresponding Author: vkurtulaj@kub.edu.al

Abstract

Ky studim analizon ndikimin e kulturës lokale shqiptare në përvojën emocionale të turistëve ndërkombëtarë. Duke u mbështetur në të dhëna empirike të mbledhura përmes një ankete të strukturuar me turistë që kanë vizituar destinacione të ndryshme në Shqipëri, kërkimi synon të identifikojë lidhjen midis elementeve të kulturës lokale si mikpritja, ushqimi tradicional, traditat dhe ndërveprimi me vendasit, dhe emocioneve të përjetuara gjatë qëndrimit. Të dhënat u analizuan përmes metodave statistikore. Rezultatet tregojnë një lidhje pozitive dhe statistikisht të rëndësishme midis përjetimit të kulturës lokale dhe emocioneve pozitive si kënaqësia, entuziazmi dhe ndjenja e autenticitetit. Veçanërisht, ndërveprimi me vendasit dhe perceptimi i autenticitetit kulturor rezultojnë faktorë kyç në formësimin e përvojës emocionale. Gjithashtu, gjetjet sugjerojnë se përvoja emocionale ndërmjetëson lidhjen midis kulturës lokale dhe dëshirës për rikthim, duke theksuar rëndësinë e dimensionit emocional në turizëm. Megjithatë, studimi evidenton edhe kufizime që lidhen me natyrën subjektive të matjes së emocioneve dhe mundësinë e paragjyqimeve në përgjigjet e turistëve. Në përfundim, studimi ofron implikime praktike për zhvillimin e turizmit në Shqipëri, duke theksuar nevojën për ruajtjen e autenticitetit kulturor dhe përmirësimin e ndërveprimit midis turistëve dhe komuniteteve lokale.

Keywords: *turizëm, kulturë, përvojë emocionale, Shqipëri.*

Liritë Ekonomike Dhe Sfidat Ndaj Lirive Mjedisore: Një Analizë Kritike E Balancës Së Qëndrueshme

Dr. Gazmend Beshi

Kolegji Universitar i Biznesit

Abstrakt

Liritë ekonomike përbëjnë një shtyllë themelore të zhvillimit modern, duke nxitur rritjen ekonomike, inovacionin dhe mirëqenien e përgjithshme sociale. Megjithatë, zgjerimi i pakontrolluar i tyre shpesh gjeneron presione të konsiderueshme mbi mjedisin, duke çuar në shterimin e burimeve natyrore dhe degradimin e ekosistemeve. Ky punim synon të shqyrtojë marrëdhënien komplekse ndërmjet lirive ekonomike dhe lirive mjedisore, duke u fokusuar në tensionet strukturore ndërmjet zhvillimit të udhëhequr nga tregu dhe qëndrueshmërisë mjedisore. Studimi përdor një metodologji teorike dhe krahasimore, të mbështetur në analizën e praktikave ndërkombëtare dhe të kuadrove të politikave. Ai analizon mënyrën se si dështimet e tregut, veçanërisht externalitetet negative, kontribuojnë në degradimin mjedisor kur mekanizmat rregullues janë të dobët ose mungojnë. Njëkohësisht, theksohet se integrimi i parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm dhe i qeverisjes mjedisore mund të krijojë një sistem ekonomik më të balancuar dhe më rezistent.

Gjetjet sugjerojnë se liritë ekonomike dhe ato mjedisore nuk janë në thelb të papajtueshme, por kërkojnë kuadro institucionale të projektuara me kujdes për të siguruar bashkëekzistencën e tyre. Politikat publike efektive, përfshirë taksimin mjedisor, standardet rregullatore dhe nxitjet për inovacion të gjelbër, luajnë një rol kyç në harmonizimin e aktivitetit ekonomik me mbrojtjen e mjedisit. Punimi përfundon se arritja e një balance të qëndrueshme kërkon veprim të koordinuar ndërmjet qeverive, tregjeve dhe institucioneve ndërkombëtare, duke vënë theksin në zhvillimin afatgjatë përkundërt përfitimeve ekonomike afatshkurtra.

Fjalë kyçe: liri ekonomike, qëndrueshmëri mjedisore, politika publike, ekonomi e gjelbër, rregullim

Digital Transformation and Artificial Intelligence: The Impact on Human Resource Motivation in Enterprises

Dr. Lindita Cenaj

University College of Business, Tirana, Albania

Email: lcenaj@kub.edu.al

Abstract

Digital transformation and the application of Artificial Intelligence (AI) are having a profound impact on human resource motivation. The study is based on a comparison between small and medium-sized enterprises in Albania and Bulgaria. The main research question focuses on how the integration of digital processes modifies the need for both monetary and non-monetary motivation in different cultural and economic environments.

The applied scientific methodology is based on the methods of analysis and synthesis, as well as empirical research through surveys of employees and managers in both countries, using statistical tools for processing data collected during the period 2021–2023. The findings suggest that while digital transformation increases operational efficiency, it requires a shift toward competence-based motivation and continuous professional development in order to avoid resistance to change.

The main results show a positive correlation between readiness for innovation and employee engagement when technology is perceived as supportive of human capital growth. The recommendations emphasize the need for a strong organizational philosophy that integrates artificial intelligence with employee well-being, suggesting the improvement of motivational policies through a competence-based approach to ensure sustainable development of enterprises in the digital era.

Keywords: Motivation, Artificial Intelligence, Digital Transformation, SMEs, Competencies.

JEL: O33, M12, M54.

Teachers' perceptions of prospective curricular reforms in pre-university education in Albania.

Gladiola Toska¹, Dafina Dodoveci²

¹Local Office of Pre-University Education Tirana
Training and Communication Sector

²Albanian School of Public Administration (ASPA)
Corresponding author: email: gladitoska@hotmail.com

Abstract

This study investigates teachers' perceptions regarding prospective curricular reforms within the Albanian pre-university education system, with a specific focus on levels of information, professional readiness, and expectations concerning the impact of these reforms on educational quality. The study is predicated on the hypothesis that teachers who possess comprehensive prior information regarding curricular changes demonstrate a higher degree of preparedness for their implementation.

The research methodology employs a quantitative approach, utilizing a structured questionnaire organized into three key sections: demographic data, perceptions of curricular changes, and an overall evaluation of the reform. Data were collected from teachers across various levels of the pre-university education system and analyzed through descriptive and comparative statistical techniques.

The findings indicate that the level of prior information directly influences teachers' readiness to implement the reform. Furthermore, the results highlight a critical need for continuous professional development, institutional support, and a more robust integration of technology into the pedagogical process. This study contributes to identifying the key determinants of successful curricular reform and provides evidence-based recommendations for policymakers and educational institutions to optimize the implementation process. Additionally, the study advocates for a decentralized approach to teacher training regarding the new curriculum.

Keywords: *curricular reform, teachers' perceptions, professional readiness, pre-university education, educational policy.*

The erosion of reflective reading in the Digital Age: A quantitative analysis of High School students' reading habits.

Albana Çakmaxhi¹, Gladiola Toska^{2*}

^{1,2} Local Office of Pre-University Education Tirana

*Corresponding author: gladitoska@hotmail.com

Abstract

In an era of accelerated digitalization, the educational paradigm faces a critical challenge: the waning influence of the physical book as the primary medium for knowledge acquisition. This study aims to analyze the impact of digital technology on students' reading habits and evaluate whether the transition from physical to screen-based reading is precipitating a shift from reflective reading—"deep immersion"—toward superficial "skimming," as theorized by Nicholas Carr.

To examine this phenomenon, a quantitative study was conducted via a survey administered to pre-university students. The questionnaire focused on comparing concentration spans, information retention, and distraction levels across different reading formats: physical books versus digital devices.

The study is grounded in the hypothesis that there is a negative correlation between the dominant use of screens for academic purposes and the capacity for deep cognitive processing. It posits that students who primarily engage with digital devices exhibit lower levels of long-term information retention compared to those who engage with printed text.

Quantitative findings reveal that over 70% of students report experiencing distractions within ten minutes of screen-based reading. These results underscore the urgent need for a pedagogical reorientation. The study concludes by proposing strategies to transform technology from a source of distraction into an ally of intellectual depth, fostering a reading ecosystem that synthesizes digital advantages with the cognitive discipline of traditional reading.

Keywords: *Digital reading, cognitive processes, superficial reading (skimming), chronic distraction, education, digital competence.*

Dinamika e Cikleve të Bitcoin: Ndikimi i "Halving" përballë Maturimit të Tregut Institucional me fokus të veçantë mbi tregun shqiptar dhe ballkanik

Katerina Zela¹, Dorjan Zela², Endrit Elezi³

¹Departamenti i Teknologjise se Informacionit,
Fakulteti i Informatikes, Universiteti Mesdhetar i Shqiperise
katerina.male@umsh.edu.al

²Departamenti i Informatikes se Aplikuar ne Ekonomi,
Fakulteti i Inxhinierise dhe Shkencave Kompjuterike, Shqiperi
dzela@kub.al

³Departamenti i Inxhinierise dhe Teknologjise se Informacionit, Fakulteti i Inxhinierise dhe Shkencave Kompjuterike, Kolegji
Universitar i Biznesit Shqiperi
enelezi@kub.al

Abstrakt

Ky studim analizon marrëdhënien midis mekanizmit të Halving-ut të Bitcoin-it dhe transformimit strukturor të tregut global të kriptomonedhave, me theks të veçantë mbi implikimet për kontekstin shqiptar dhe ballkanik një perspektivë që mungon sistematikisht nga literatura ndërkombëtare ekzistuese. Ndërsa studimet e mëparshme kanë trajtuar çështjen ekskluzivisht nga prizmi i tregjeve të zhvilluara perëndimore (SHBA, BE), ky punim ofron një kontribut origjinal: analizën e dinamikave të Bitcoin-it nga pozita e një ekonomie të vogël, me treg financiar në zhvillim dhe me kontekst të veçantë emigrimi.

Hipoteza kryesore argumenton se ndërkohë që Halving mbetet katalizatori programatik i cikleve të çmimit, faktori dominues ka evoluar drejt likuiditetit institucional global (M2 + ETF). Sidoqoftë, për Shqipërinë dhe rajonin ballkanik, vlen një dinamikë shtesë: kriptomonedhave u shërbejnë si alternativë e transfertave të remitancave, si instrument i ruajtjes së vlerës kundër zhvlerësimit të monedhave lokale, dhe si portë hyrjeje në tregjet financiare ndërkombëtare për grupe demografike të pabankarizuara.

Punimi integron analizën teorike (Stock-to-Flow, Reflexivity, Teoria e Lojës) me analizën krahasimore të katër cikleve historike (2012–2024), një sondazh explorues me 87 investitorë retail shqiptarë, dhe vlerësimin e impaktit të kornizave rregullatore europiane (MiCA) mbi vendet candidate si Shqipëria. Gjetjet sugjerojnë se Bitcoin-i, në kontekstin vendor, kryen funksione ekonomike unike që ndryshojnë nga ato të tregjeve të zhvilluara funksione të cilat politikat rregullatore duhet t'i marrin parasysh.

Fjalët kyçe: Bitcoin, Halving, Ciklet e Tregut, ETF, Stock-to-Flow, Likuiditeti M2, Maturimi i Tregut, Shqipëria, Ballkan, Remitanca, MiCA, Rregullimi Ligjor, Adoptimi Retail.

Readiness of preschool education teachers for digital transformation: The need for training and supportive policies

Evina Bajrami

Directorate of Kindergartens and Nurseries, Tirana Municipality

Abstract

Digital transformation and artificial intelligence are profoundly reshaping education systems around the world, bringing new challenges and opportunities to early childhood education as well. This paper aims to explore, through a theoretical and conceptual analysis of the scientific literature, the level of readiness of preschool education teachers to meet the demands of the digital age and the impact of technology on pedagogical practice. The central research question of the paper is: What digital competencies are necessary for preschool education teachers, and what supportive policies are required for their professional development in the context of digital transformation? The methodology of the paper is based on a critical review of scientific literature and education policy documents, as well as on reflection upon professional practice in the field of preschool education. The paper argues that educators occupy a central role in shaping generations that will grow up in a digitalized environment, and therefore their digital readiness is not an option, but a necessity. The analysis identifies existing gaps in the current framework of professional development for educators in Albania, particularly with regard to the pedagogical use of technology and artificial intelligence. In conclusion, the paper proposes several key recommendations, including the development of a national digital competency framework for preschool education, the integration of educational technology into initial and continuing training programs, and the strengthening of institutional support for the professional development of educators.

Keywords: *digital transformation, preschool education, digital competence, professional training, education policy*

Artificial Intelligence in Digital Onboarding: Real Security or the Illusion of Automation?

Msc. Rovená Kalliri

Independent Professional - AML/CFT, Anti-Fraud and Data Protection, Tirana, Albania.

kallirovena@hotmail.com

Abstract

The use of artificial intelligence in digital onboarding, customer identification, and financial crime controls has increased significantly as part of the digital transformation of the financial sector. This technology is widely regarded as a tool for enhancing efficiency, accelerating processes, and improving risk analysis.

This study aims to critically assess whether automation through artificial intelligence produces real security or creates a false perception of security in practice. Based on a qualitative analytical approach, supported by financial sector practices and the regulatory framework on AML/CFT and personal data protection, it argues that the use of artificial intelligence, in the absence of strong governance and oversight mechanisms, does not necessarily reduce risk, but often shifts it into more complex and less visible forms.

The main risks are identified in the quality and integrity of data, inconsistencies across information sources, inaccuracy of results, lack of algorithmic transparency, and implications for individual privacy. The findings suggest that the effectiveness of digital onboarding does not depend on the level of automation itself, but rather on the balance between technology, institutional governance, and professional judgment.

In conclusion, the paper proposes a structured governance approach for digital onboarding, in which artificial intelligence is conceptualized as a decision-support tool rather than a substitute for decision-making, emphasizing the importance of transparency, accountability, and human oversight.

Keywords: *Artificial intelligence; digital onboarding; AML/CFT; AI governance; digital risk; data protection.*

Modelimi dhe Parashikimi i Masës së Pensioneve në Shqipëri (2014–2024) dhe Parashikimi 2025–2030

Dorjan Zela¹, Katerina Zela², Besjana Mema³, Endrit Elezi⁴

¹Departamenti i Informatikës së Aplikuar në Ekonomi, Fakulteti i Inxhinierisë dhe Shkencave Kompjuterike, Shqipëri
dzela@kub.al

²Departamenti i Teknologjisë së Informacionit, Fakulteti i Informatikës, Universiteti Mesdhetar i Shqipërisë
katerina.male@umsh.edu.al

³Departamenti i Teknologjisë së Informacionit, Fakulteti i Informatikës, Universiteti Mesdhetar i Shqipërisë
besjana.mema@umsh.edu.al

⁴Departamenti i Inxhinierisë dhe Teknologjisë së Informacionit, Fakulteti i Inxhinierisë dhe Shkencave Kompjuterike, Kolegji Universitar i Biznesit, Shqipëri

Abstrakt

Ky punim analizon në mënyrë të detajuar evolucionin e masës mesatare të pensioneve në Shqipëri sipas llojit të pensionit (pleqëri, invaliditet dhe pension familjar) dhe sipas ndarjes territoriale qytet–fshat gjatë periudhës 2014–2024. Studimi vendoset në kontekstin e transformimeve demografike, ekonomike dhe institucionale që kanë karakterizuar sistemin shqiptar të sigurimeve shoqërore gjatë dekadës së fundit, veçanërisht në kushtet e plakjes progresive të popullsisë dhe ndryshimeve në strukturën e tregut të punës. Duke u mbështetur në të dhëna statistikore zyrtare të publikuara nga institucionet kombëtare të statistikave dhe sigurimeve shoqërore, ndërtohet një bazë e strukturuar e të dhënave panel në nivel viti, e cila mundëson analizën empirike të dinamikave kohore të pensioneve dhe identifikimin e diferencave strukturore ndërmjet zonave urbane dhe rurale.

Analiza deskriptive dhe ekonometrike eidenton trendet afatgjata të rritjes së pensioneve për kategoritë kryesore të përfitimeve sociale, duke nxjerrë në pah ndikimin e reformave të indeksimit, ndryshimeve në nivelin e pagave dhe presioneve inflacioniste mbi sistemin e pensioneve. Studimi thekson se pensionet e pleqërisë dhe invaliditetit paraqesin rritje të qëndrueshme si në zonat urbane ashtu edhe në ato rurale, duke reflektuar stabilitet relativ të skemës së sigurimeve shoqërore dhe përpjekjet institucionale për ruajtjen e fuqisë blerëse të përfituesve. Në kontrast, pensioni familjar në zonat rurale paraqet një trajektore rënëse në periudhë, duke sugjeruar praninë e faktorëve strukturorë si ndryshimet demografike, migracioni, transformimet familjare dhe ndryshimet në kriteret e përfitimit.

Për të analizuar dhe parashikuar evolucionin e ardhshëm të pensioneve, punimi aplikon dy qasje të avancuara të analizës së serive kohore, konkretisht modelet e zbutjes eksponenciale (Exponential Smoothing ETS në versionin Holt) dhe modelet autoregresive të integruara me mesatare lëvizëse (ARIMA). Për të garantuar besueshmërinë dhe robustësinë e rezultateve parashikuese, studimi implementon një procedurë validimi retrospektiv (backtesting) me horizont trevjeçar për periudhën 2022–2024, duke krahasuar performancën e modeleve përmes treguesve standardë të gabimit parashikues. Për më tepër, përdoret një qasje e kombinuar (ensemble) që integron rezultatet e të dy modeleve për të reduktuar variancën e parashikimeve dhe për të rritur stabilitetin e rezultateve.

Rezultatet empirike tregojnë se, në kushtet e vazhimit të politikave aktuale të indeksimit dhe zhvillimit ekonomik, masa mesatare e pensioneve të pleqërisë pritet të vazhdojë trendin rritës edhe gjatë periudhës 2025–2030. Parashikimet sugjerojnë gjithashtu ruajtjen e diferencave strukturore ndërmjet zonave urbane dhe rurale, duke reflektuar ndryshimet në historikun e kontributeve, strukturën e tregut të punës dhe nivelin e zhvillimit ekonomik rajonal. Në të njëjtën kohë, studimi eidenton se presionet demografike dhe rritja e raportit midis përfituesve dhe kontribuuesve mund të krijojnë sfida afatgjata për qëndrueshmërinë fiskale të sistemit të pensioneve.

Në aspektin praktik dhe politik, gjetjet e studimit ofrojnë evidencë të rëndësishme për hartimin e politikave publike në fushën e sigurimeve shoqërore dhe planifikimit buxhetor. Analiza sugjeron nevojën për zhvillimin e mekanizmave më fleksibël të indeksimit të pensioneve, reduktimin e pabarazive territoriale dhe integrimin

e parashikimeve ekonometrike në proceset strategjike të menaxhimit të sistemit të pensioneve. Gjithashtu, punimi kontribuon në literaturën shkencore duke ofruar një qasje metodologjike të integruar për analizën dhe parashikimin e përfitimeve sociale në ekonominë në tranzicion, duke kombinuar teknikat klasike të serive kohore me analiza empirike të bazuara në të dhëna zyrtare.

Fjalëkyçe: *Pensione, Sigurime Shoqërore, Ekonometrikë, Seritë Kohore, ETS, ARIMA, Parashikim Ekonomik, Shqipëri.*

Art in the Green Era: Integrating Green Skills into Vocational Arts Education

Ajda Lleshi

*“Jordan Misja” Artistic Lyceum
Local Education Office (ZVA), Tirana*

Abstract

This paper explores the critical significance of integrating "green skills" within the framework of vocational arts education. In the contemporary educational landscape, institutions are tasked with a dual responsibility: cultivating exceptional artistic talent while simultaneously fostering environmentally conscious citizenship. Consequently, it is imperative for students at the Artistic Lyceum to understand the methodologies through which artistic development can coexist with, and actively promote, environmental preservation.

The study demonstrates how the strategic implementation of technology in both instructional and creative processes can significantly reduce the consumption of paper and other physical resources. A salient example is the transition from traditional printed scores to digital sheet music, which not only conserves natural resources but also enhances logistical efficiency for both educators and students.

A substantial portion of this research is dedicated to the "greening" of live performances and artistic events. This entails adopting a more meticulous approach to event management, characterized by optimized energy consumption, waste reduction, the use of recyclable materials, and sustainable practices in stage design and venue preparation.

The central premise of this work is that arts students must look beyond the mastery of performance and creative expression to acknowledge the environmental footprint of their professional activities. By embedding these competencies into the curriculum, educators empower students to become conscientious artists who are better equipped for the demands of the future global workforce.

In conclusion, the inclusion of green skills in vocational arts education facilitates the development of a new generation of artists who harmonize their creative passion with ecological stewardship. The synergy between art, technology, and environmental protection represents a definitive step toward institutional modernization and a more sustainable future for the creative industries.

Keywords: *art, green skills, vocational arts education, Artistic Lyceum, technology, environment, nature conservation, concerts.*

A Data-Driven Framework for Evaluating the Economic Impact of Business Intelligence

Besjana Mema¹, Dorjan Zela², Katerina Zela³

¹Departamenti i Teknologjise se Informacionit, Fakulteti i Informatikes, Universiteti Mesdhetar i Shqiperise

besjana.mema@umsh.edu.al

²Departamenti i Informatikes se Aplikuar ne Ekonomi, Fakulteti i Inxhinierise dhe Shkencave Kompjuterike, Shqiperi

dzela@kub.al

³Departamenti i Teknologjise se Informacionit, Fakulteti i Informatikes, Universiteti Mesdhetar i Shqiperise

katerina.male@umsh.edu.al

Abstract

In the era of digital transformation, organizations increasingly rely on advanced Business Intelligence and Management Information Systems to enhance decision-making and economic performance. This study proposes a data-driven framework to evaluate and predict firm-level economic outcomes based on the maturity and utilization of Business Intelligence (BI) capabilities. Unlike traditional approaches that rely on descriptive statistics, this research integrates predictive analytics and machine learning techniques to model the relationship between MIS-related factors and economic performance indicators. A quantitative methodology is employed using firm-level data collected through structured surveys and secondary financial indicators. Key independent variables include data integration, analytics usage intensity, reporting frequency, and decision automation, while dependent variables focus on revenue growth, profitability, and operational efficiency. The analytical framework combines baseline regression analysis with advanced machine learning models, including Random Forest and Artificial Neural Networks, to compare predictive performance and identify the most influential determinants. The expected results suggest that machine learning models outperform traditional statistical methods in predicting economic performance and reveal nonlinear relationships between BI capabilities and firm outcomes. The findings contribute to both theory and practice by providing a robust analytical framework for assessing the economic value of MIS and supporting data-driven strategic decision-making. This study is particularly relevant for emerging economies, where digital adoption is rapidly evolving and empirical evidence remains limited.

Keywords: *Business Intelligence, Management Information Systems, Economic Performance, Predictive Analytics, Machine Learning.*

Strategjitë e lidërshiptit për tejkalimin e rezistencës së stafit ndaj integritit të teknologjisë digjitale

Denisa Lufo

ZVA Elbasan, DRAP Korçë

Abstrakt

Ky punim trajton rolin e lidërshiptit shkollor në kapërcimin e rezistencës së mësuesve ndaj përdorimit të teknologjisë digjitale në mësimdhënie. Në kohën kur shkolla po përballlet me ndryshime të shpejta teknologjike, nuk mjafton vetëm pajisja e institucioneve me mjete digjitale. E rëndësishme është mënyra se si drejtuesit e shkollës i udhëheqin, i mbështesin dhe i motivojnë mësuesit për t'i përdorur këto mjete në mënyrë të dobishme dhe të qëndrueshme.

Qëllimi kryesor i këtij studimi është të analizojë strategjitë e lidërshiptit transformues që ndihmojnë në uljen e pasigurisë, frikës dhe hezitimit të stafit pedagogjik ndaj teknologjisë. Punimi fokusohet veçanërisht në rolin e nëndrejtorit si lider pedagogjik, i cili nuk vepron vetëm si administrator, por si mbështetës, udhëzues dhe nxitës i ndryshimit në shkollë.

Për realizimin e këtij punimi do të përdoren intervista me stafin pedagogjik, me qëllim mbledhjen e mendimeve, përvojave dhe shqetësimeve të mësuesve lidhur me përdorimin e teknologjisë digjitale në procesin mësimor. Përmes intervistave do të synohet të kuptohet më qartë se cilat janë arsyt kryesore të rezistencës, çfarë vështirësish hasin mësuesit dhe çfarë lloj mbështetjeje presin ata nga drejtuesit e shkollës. Studimi shqyrton pengesat kryesore që hasin mësuesit gjatë integritit të teknologjisë digjitale, si mungesa e besimit në aftësitë personale, frika nga gabimi, ngarkesa shtesë në punë dhe mungesa e trajnimeve praktike. Në këtë këndvështrim, lidërshipti efektiv nuk mbështetet te urdhrat apo kontrolli, por te bashkëpunimi, mentorimi, komunikimi i hapur dhe krijimi i një klime besimi brenda stafit.

Punimi mbështetet në idenë se ndryshimi pranohet më lehtë kur mësuesit e shohin teknologjinë si të dobishme, të kuptueshme dhe të zbatueshme në praktikën e tyre të përditshme. Për këtë arsye, nxitja e mësuesve që kanë më shumë aftësi digjitale për të ndihmuar kolegët e tyre krijon një model pozitiv bashkëpunimi dhe ul ndjeshëm rezistencën ndaj ndryshimit.

Në përfundim, ky studim argumenton se lidërshipti transformues është një faktor kyç për ndërtimin e një shkolle moderne, bashkëpunuese dhe të hapur ndaj inovacionit. Drejtuesi i suksesshëm nuk është ai që imponon ndryshimin, por ai që e udhëheq atë me vizion, besim dhe përfshirje të stafit. Punimi ofron një model praktik për drejtuesit e shkollave, duke theksuar se suksesi i digjitalizimit arrihet kur teknologjia shoqërohet me mbështetje njerëzore, komunikim të qartë dhe kulturë bashkëpunimi.

Fjalët kyçe: *lidërshipt transformues, teknologji digjitale, rezistencë ndaj ndryshimit, staf pedagogjik, intervista, mentorim, bashkëpunim, zhvillim profesional, inovacion në shkollë.*

Artificial Intelligence as a partner in Foreign Language Acquisition: Opportunities, Challenges, and the evolving role of the contemporary teacher

Jorina Mema

Local Office of Pre-University Education Kamëz

Abstract

This paper explores the transformative role of Artificial Intelligence (AI) in foreign language acquisition, examining its potential as a strategic catalyst within the instructional process. In the contemporary era, technology has become deeply embedded in students' daily lives, fundamentally reshaping their approach to linguistic development. Consequently, AI should not be perceived as a substitute for the educator; rather, it serves as a sophisticated instrument designed to render learning more engaging, pragmatic, and meticulously tailored to the idiosyncratic needs of the individual learner.

The primary objective of this study is to analyze the diverse opportunities offered by AI in honing core linguistic competencies: speaking, listening, reading, and writing. Through the integration of digital tools, students are empowered to refine their pronunciation, expand their lexical range, generate authentic dialogues, and receive immediate corrective feedback. This interactive feedback loop fosters greater learner autonomy and bolsters self-efficacy, encouraging students to become more proactive participants in their communicative journey.

Furthermore, the paper critically examines the inherent challenges associated with AI integration. Notable among these are an over-reliance on automated translation, the risks of academic dishonesty, the potential erosion of critical thinking, and the hazards of undirected technological usage. Addressing these concerns necessitates the enduring presence of the teacher, whose role is vital in guiding students toward the ethical, secure, and pedagogically sound application of AI resources.

A central premise of this study is the redefined role of the contemporary educator—transitioning from a traditional transmitter of knowledge to a facilitator, strategist, and mentor within the digital landscape. The teacher is essential in curating appropriate technological tools, verifying the accuracy of information, and nurturing students' authentic communicative abilities.

In conclusion, this paper asserts that Artificial Intelligence can serve as a highly effective partner in foreign language education when utilized with pedagogical intentionality and foresight. While AI holds the potential to elevate instructional quality and student engagement, its ultimate success is predicated upon the active involvement of the teacher, who remains the indispensable architect of the learning process.

Keywords: artificial intelligence, foreign languages, pedagogy, technology, learners, contemporary teacher, linguistic competencies, communication.

Gray Tsunami Në Epokën Dixhitale! Rreziqet Dhe Mundësitë E Parandalimit!

Shpëtim Cami

Departamenti i Studimeve të Larta Administrative , Kolegji Universitar I Biznesit, Tiranë Shqipëri
shcami@kub.edu.al

Abstrakt

Ky punim analizon situatën demografike në Shqipëri, evidenton rritjen statistikore të numrit të të moshuarëve dhe politikat në funksion të kësaj situatë. Numri I lartë I popullsisë së moshuar dhe zhvillimi teknologjik krijon probleme të përdorimit të teknologjisë nga kjo kategori ndaj janë analizuar dhe propozuar mundësitë e zgjidhjes.

Grey Tsunami është një term që po përdoret gjërësisht, sepse rritja e shpejtë e popullsisë së moshuar konsiderohet si një Cunam ndaj të cilit duhet të marrim masa së pari për ta parandaluar dhe së dyti për ta administruar me kujdes atë që nuk parandalojmë dot.

Politikat qeveritare për shtimin e popullsisë, organizatat joqeveritare me focus politikat e moshimit dhe kujdesin ndaj të moshuarëve , shkollat profesionale me programe “ Kujdes për të moshuarit” , universitetet me programe për moshën mbi 50 vjeç siç quhen ndryshe “Universitete të moshës së tretë” dhe vetqeverisja vendore rekomandohen si aktorë të mundshëm për të kontribuar në parandalim dhe administrimin e këtij fenomeni.

Konsiderimi i përvojave ndërkombëtare dhe përfshirja e tyre në këtë studim e lehtëson të kuptuarit e këtij fenomeni , pranimin e rekomandimeve dhe angazhimin për kthimin e tyre në politika dhe plane veprimi.

Fjalë kyçe: Grey Tsunami, Mosha e tretë, politika qeveritare, organizata joqeveritare, universitete, vetqeverisje vendore

The Impact of Curriculum Change on Primary Education Teachers and Students

Lindita Mehmeti

*“Hasan Prishtina” School
Local Office of Pre University Education, Tirana*

Abstract

Changes in the primary education curriculum constitute an important reform process that directly affects the quality of teaching and students' learning outcomes. This paper aims to analyze the impact of curriculum change on teachers and students in primary education, focusing on the challenges, benefits, and adaptation to new contemporary methodologies. The implementation of a competency-based curriculum has brought changes in lesson planning, assessment methods, and the active role of students in the learning process. Teachers face the need for continuous professional development, the use of interactive methods, and the integration of technology into teaching. On the other hand, students benefit from a more inclusive and motivating approach, which encourages critical thinking, collaboration, and creativity. The study highlights that curricular changes have a positive impact on improving the quality of education, although they require institutional support, ongoing training, and cooperation among the school, parents, and educational institutions. Ultimately, curriculum reform is considered a key factor in improving the teaching and learning process and in preparing students for the challenges of modern society.

Keywords: *curriculum, primary education, teachers, students, competencies.*

Advances in Vehicle Safety: Active, Passive and Integrated Protection Systems

Aleksander Lulaj¹, Miranda Kullolli²

¹*EVU Albania Member*

Student of TU Graz – Traffic Accident Research

²*Higher Professional Studies College, UCB, Tirana, Albania*

Abstract

Road traffic accidents remain one of the leading causes of fatalities worldwide, with approximately 1.19 million deaths reported annually. Vehicle safety therefore plays a fundamental role in reducing both the number of accidents and the severity of injuries. This paper presents an overview of modern vehicle safety systems, focusing on active safety, passive safety, occupant protection, vulnerable road user protection, infrastructure safety, and evaluation methods used in contemporary vehicle development. The study explains how active safety systems such as ABS, ESC, lane departure warning, and autonomous emergency braking are designed to prevent or mitigate accidents before impact, while passive safety systems aim to reduce injury severity during and after collisions through energy absorption structures, restraint systems, airbags, and optimized vehicle crash structures. Particular attention is given to vulnerable road users, including pedestrians, cyclists, and motorcyclists, who represent a significant proportion of road fatalities in urban areas. Additionally, the paper discusses modern evaluation methods such as physical crash testing, virtual simulations, and hybrid testing approaches, as well as the role of regulatory and consumer testing programs like Euro NCAP in improving vehicle safety standards. The results demonstrate that integrated safety concepts combining vehicle technology, infrastructure improvements, and advanced driver assistance systems significantly contribute to reducing traffic injuries and fatalities.

Keywords: *Vehicle Safety, Active Safety, Passive Safety, Occupant Protection, Euro NCAP*

Kampuset e gjelbërta, domosdoshmëri në arsimin profesional

Aida Murrja

Shkolla e mesme profesionale “Nazmi Rushiti”, Peshkopi

Abstrakt

Transformimi i institucioneve të arsimit profesional në kampuse të gjelbra dhe inteligjente përbën një nga prioritetet kryesore të politikave bashkëkohore për zhvillim të qëndrueshëm dhe edukim cilësor. Arsimi profesional luan një rol kyç në përgatitjen e fuqisë punëtore për ekonominë e gjelbër dhe tranzicionin ekologjik global. Në kushtet e zhvillimeve të shpejta teknologjike dhe sfidave globale mjedisore, institucionet e arsimit profesional po përballen me nevojën për të adoptuar modele të qëndrueshme dhe inovative të menaxhimit institucional.

Ky punim synon të analizojë ndikimin e integritit të teknologjive inteligjente dhe energjisë së rinovueshme në institucionet e arsimit profesional në Shqipëri. Studimi mbështetet në metodën e analizës teorike dhe krahasuese të literaturës shkencore bashkëkohore UNESCO-UNEVOC, OECD dhe literaturës akademike mbi qëndrueshmërinë në arsim, duke u fokusuar në praktikën më të avancuar të kampuseve të gjelbra në vendet evropiane. Në mënyrë të veçantë, analizohen përdorimi i sensorëve inteligjentë, sistemeve të automatizuara për menaxhimin e energjisë, paneleve fotovoltaike dhe teknologjive digjitale që kontribuojnë në reduktimin e konsumit energjetik dhe uljen e ndotjes mjedisore.

Gjetjet e studimit tregojnë se integrimi i praktikave të qëndrueshme në arsimin profesional ndikon pozitivisht jo vetëm në eficiencën ekonomike dhe mbrojtjen e mjedisit, por edhe në zhvillimin e kompetencave profesionale të nxënësve për tregun e gjelbër të punës. Për më tepër, kampuset inteligjente krijojnë mundësi për edukim praktik, inovacion dhe ndërgjegjësim mjedisor brenda komunitetit shkollor.

Në përfundim, punimi rekomandon rritjen e investimeve në infrastrukturë të gjelbër, trajnimin e stafit pedagogjik dhe harmonizimin e politikave arsimore me standardet ndërkombëtare të qëndrueshmërisë.

Fjalë kyçe: *kampus inteligjent i gjelbër, qëndrueshmëri, teknologji inteligjente, energji e rinovueshme, arsimi profesional, inovacion ekologjik.*

Integrating Circular Economy Concepts into Primary Education Curricula: A Comparative Analysis Between the Traditional and Modern Curricula

Dallandyshe Lleshi

Local Education Office (ZVA), Belsh

Abstract

At a time when environmental stewardship and the responsible consumption of resources are becoming increasingly paramount, primary education plays a foundational role in fostering ecological awareness among young learners. The circular economy—a model centered on resource conservation, reduction of waste, reuse, and recycling—can be organically embedded within various primary school subjects.

This study aims to analyze how circular economy concepts can be integrated across a diverse range of subjects, including Albanian Language and Literature, Mathematics, Natural Sciences, Arts Education, and Civic Education. Concurrently, it draws a comparative analysis between the traditional (content-based) curriculum and the modern (competency-based) curriculum, highlighting the paradigm shift in how environmental themes and sustainable development are addressed. In the traditional curriculum, these topics were treated primarily as isolated fragments of knowledge within specific subjects. Conversely, the modern curriculum facilitates a more holistic integration through core competencies, practical activities, and the contextualization of learning within daily life.

By employing active learning methodologies—such as collaborative group work, educational games, structured discussions, field observations, material classification, crafting with repurposed materials, and small-scale classroom projects—students acquire tangible knowledge regarding recycling, reuse, and resource conservation. Furthermore, these activities cultivate creativity, peer collaboration, and environmental responsibility. In conclusion, this study argues that the modern curriculum offers a more robust framework for embedding the circular economy into primary education, thereby transforming environmental education into an intrinsic and seamless component of the instructional process.

Keywords: circular economy, primary education, traditional curriculum, modern curriculum, school subjects, recycling, reuse, environmental education.

Tiranë më 05 Qershor 2026